

ПРЕВЕНТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦІЇ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Жбанчик Андрій Васильович
декан факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ДО ПИТАННЯ ПРО СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Європейська інтеграція України обумовила необхідність перегляду засад функціонування чинної системи правоохоронних органів. Так, було удосконалено систему антикорупційних державних інституцій, оптимізовано судову систему, створено Національну поліцію. Головним критерієм зазначених новацій можна вважати увагу до людини, високий рівень забезпечення її прав, свобод та законних інтересів державою в особі органів публічного управління. Серед таких органів важливе значення відведено Національній поліції України.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про Національну поліцію» поліція виступає в авангарді протидії злочинності, охорони прав і свобод людини, підтримання публічної безпеки і порядку [1].

Діяльність поліції безпосередньо пов'язана із національною безпекою, адже відповідно до статті 12 Закону України «Про Національну безпеку України» до складу сектору безпеки і оборони входять: Міністерство оборони України, Збройні Сили України, Державна спеціальна служба транспорту, Міністерство внутрішніх справ України, Національна гвардія України, Національна поліція України, Державна прикордонна служба України, Державна міграційна служба України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Служба безпеки України, Управління державної охорони України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, розвідувальні органи України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику [2].

Вважаємо, що в основі успішної діяльності Національної поліції лежить превентивна діяльність, тобто діяльність, спрямована на запобігання правопорушенням. Адже завжди легше запобігти, ніж усунути негативні наслідки протиправного діяння. Ефективне провадження відповідної діяльності позитивно відображається на динаміці криміногенної ситуації в державі, а отже і на стані національної безпеки.

Нагадаємо, що Закон України «Про Національну поліцію» оперує двома подібними категоріями – «профілактика» та «превенція». Зокрема, й у Положенні про Національну поліцію серед функцій поліції визначено провадження превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень [3].

Сприятливі визначенню, що являє собою превентивна діяльність, у чому її особливості та відмінність від профілактики, може позитивний зарубіжний досвід. В цьому аспекті Я.С. Посохова слушно зазначає, що у науці широко відомі методи превентивної роботи поліцейських зарубіжних країн, які дозволяють попередити злочини і затримувати злочинця, який ще тільки готується вчинити злочин, за однією лише інформацією громадян. Особливо часто це зустрічається при попередженні терористичних актів, коли важливість зазначених відомостей для суспільства в цілому є надзвичайно високою. Подібна ситуація можлива тільки на основі довірчих відносин суспільства з правоохоронними органами [4, с.108].

Як наголошує Н.І. Дідик, значення слова «превенція» (від лат. Prevention, «попереджаю») – попередження, запобігання кримінальним правопорушенням. У праві превентивними заходами називають профілактичні та інші заходи, спрямовані на запобігання кримінальним правопорушенням та іншим правопорушенням. У правовій науці виділяють такі види превенції, як загальна превенція – попередження скоєння правопорушень іншими особами (це попередження вчинення кримінальних правопорушень громадянами, схильними до протиправних учинків); превенція приватна – означає профілактику (попередження) учинення нових кримінальних правопорушень особами, які вже скоїли будь-які правопорушення [5, с.190].

Таким чином, стає очевидною важливість превенції як основи діяльності вітчизняної поліції. Так, у статті 31 Закон України «Про Національну поліцію» закріплює низку превентивних поліцейських заходів, а саме: 1) перевірка документів особи; 2) опитування особи; 3) поверхнева перевірка і огляд; 4) зупинення транспортного засобу; 5) вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території; 6) обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю; 7) проникнення до житла чи іншого володіння особи; 8) перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ; 9) застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису; 10) перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб; 11) поліцейське піклування [1].

З іншого боку, зарубіжна поліція оперує поняттям превенції, виходячи зі спрямованості заходів «порад» щодо запобігання окремим категоріям правопорушень. Для прикладу, наведемо поради щодо превенції правопорушень сил поліції Гонг-Конгу. У простій формі офіційний Інтернет-ресурс визначає такі поради: 1) поради туристам; 2) поради для мандрівників вихідного дня; 3) поради для відвідувачів; 4) заходи безпеки на будівельному майданчику; 5) внутрішня безпека (захист від вилому та проникнення); 6) загальна безпека приміщень і персоналу; 7) захист систем громовідводу; 8) захист транспорту; 9) захист даних кредитної картки; 10) захист виробництва; 11) захист фінансів; 12) захист офісу; 13) захист магазину; 14) захист у сфері державної реєстрації і укладання угод [6].

Також, поліцією представлено низку порад, а саме: 1) поради для власників магазинів, підприємств, менеджерів і працівників; 2) поради для клієнтів бару; 3) поради для покупців через Інтернет; 4) поради для операторів грошових послуг; 5) поради щодо особистої безпеки; 6) інші поради щодо попередження злочинності; 7) поради щодо безпеки; 8) консультації щодо проведення відпусток; 8) поради щодо нагляду за своїми особистими речами; 9) поради, як не стати жертвою сексуального нападу; 10) поради щодо запобігання крадіжкам на пляжах і басейнах [6].

Як бачимо, превенція в даному прикладі зосереджена на простих та доступних розділах порад і заходів безпеки за найбільш поширеними видами правопорушень. Переконані, що врахування в діяльності Національної поліції України превенції в даному змісті дозволить поліпшити ситуацію на місцях та зменшити кількість правопорушень, залежно від характеру їх поширення.

1. Про Національну поліцію України: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 2075. С. 1970.

2. Про Національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241. С. 5.

3. Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 207.

4. Посохова Я.С. Превентивна діяльність поліцейських: психологічні особливості здійснення. URL: univd.edu.ua/science-issue/issue/3012.

5. Дідик Н.І. Превентивні функції в діяльності патрульної поліції. URL: [file:///D:/POBRANE/Vlduvs_2016_2_21%20\(1\).pdf](file:///D:/POBRANE/Vlduvs_2016_2_21%20(1).pdf).

6. The Government of the Hong Kong Special Administrative Region. Police force. Crime Prevention Advice. URL: https://www.police.gov.hk/ppp_en/04_crime_matters/cpa/cpa.html.

Жванко Юрій Петрович

науковий співробітник відділу озброєння
лабораторії сертифікації ручної
вогнепальної зброї та спеціальних
засобів самозахисту
Державного науково-дослідного
інституту МВС України

ПЕРЕВІРКА ДОТРИМАННЯ ВИМОГ ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

У сучасних умовах розбудови України як демократичної та правової держави, головним завданням і змістом діяльності якої є забезпечення та захист прав та свобод людини і громадянина, нового імпульсу набули питання щодо вирішення існуючих проблем національної безпеки.

Такий висновок виходить перш за все з того, що реальний стан справ у державі і сус-